

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.07.2012, sp. zn. 31 Cdo 1103/2010, ECLI:CZ:NS:2012:31.CDO.1103.2010.1

Číslo: 130/2012

Právní věta: Při neúplné úpravě promlčení v zákoně č. 589/1992 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2008), je nutno aplikovat ustanovení § 100 až § 114 obč. zák. Byl-li výkon rozhodnutí zastaven podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tedy k návrhu oprávněné, avšak pouze (a jedině) na základě sdělení soudu, že všechny movité věci povinného již byly sepsány ve prospěch dříve nařízených exekucí, nelze takový případ kvalifikovat jako nedostatek „řádného pokračování v zahájeném řízení“ ve smyslu ustanovení § 112 obč. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.07.2012

Spisová značka: 31 Cdo 1103/2010

Číslo rozhodnutí: 130

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Exekuce, Promlčení, Uplatňování pohledávky, Zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce)

Předpisy: § 112 obč. zák.

§ 18 odst. 2 předpisu č. 589/1992Sb.

§ 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 16. 4. 2009 změnil K r a j s k ý s o u d v Plzni usnesení O k r e s n í h o s o u d u Plzeň-město ze dne 19. 1. 2009, a to ve výroku, jímž soud prvního stupně částečně zastavil exekuci (nařízenou usnesením téhož soudu ze dne 27. 9. 2007, podle výkazu nedoplatků oprávněné ze dne 22. 11. 1996, vykonatelného dne 26. 11. 1996) pro částku 1 341 168,92 Kč tak, že návrh povinného na zastavení exekuce pro tuto částku zamítl (výrok I.), ve výroku, jímž soud prvního stupně návrh povinného na zastavení exekuce (nařízené totožným usnesením okresního soudu podle výkazu nedoplatků ze dne 24. 7. 1998, vykonatelného dne 10. 8. 1998) pro částku 1 313 813,40 Kč zamítl, usnesení potvrdil (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (výroky III. a IV.). Pokud jde o vymáhanou pohledávku ve výši 1 313 813,40 Kč, dospěl odvolací soud shodně se soudem prvního stupně s poukazem na § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., o pojištění na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění účinném do 31. 12. 2008, k závěru, že návrh povinného na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., odůvodněný námitkou promlčení, opodstatněný není, neboť podala-li oprávněná návrh na nařízení exekuce (titulu vykonatelného dne 10. 8. 1998) dne 25. 9. 2007, k promlčení nedošlo. K závěru odlišnému však krajský soud dospěl ohledně vymáhané pohledávky ve výši 1 341 168,92 Kč (přisouzené titulem

vykonatelným dne 26. 11. 1996), neboť na posuzovanou věc je třeba aplikovat ustanovení § 112, věty druhé, obč. zák., které se vztahuje i na běh promlčecí doby k vymáhání práva na pojistné a penále na všeobecné zdravotní pojištění (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. [20 Cdo 2219/2005](#)), a podle názoru odvolacího soudu také na běh promlčecí doby k vymáhání práva na pojistné podle zákona č. 589/1992 Sb. Jestliže k vymožení téže pohledávky probíhalo u stejného soudu v období od 12. 2. 1999, kdy byl podán návrh na nařízení výkonu, do 21. 8. 2001, kdy soud vydal usnesení o jeho zastavení podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., řízení o výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, promlčecí doba po dobu tohoto vykonávacího řízení neběžela, takže desetiletá promlčecí doba do dne podání návrhu na nařízení exekuce, tedy do 25. 9. 2007, neuplynula. Soud prvního stupně tudíž rozhodl nesprávně, jestliže nepřihlédl ke skutečnosti, že po dobu předcházejícího řízení o výkon rozhodnutí došlo ke stavení promlčecí doby.

Proti oběma výrokům usnesení odvolacího soudu o věci samé, podal povinný dovolání, jehož přípustnost proti potvrzujícímu výroku dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a proti měnícímu výroku z § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), přičemž za zásadní po právní stránce pro jeho rozhodnutí (v obou výrocích) považuje následující otázky:

1) Jaký je vztah mezi ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. ve vztahu k § 112 obč. zák. a zda druhou větu § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb.: „Promlčecí doba po dobu řízení u soudu neběží.“, lze vykládat tak, že za řízení u soudu je považován i výkon rozhodnutí nebo exekuce, když občanský zákoník, který nepochybně dopadá i na vztahy upravené zákonem č. 589/1992 Sb., v § 112 činí rozdíl mezi řízením soudním a řízením vykonávacím (výkon rozhodnutí)“,

2) „zda v případě pohledávek (pojištění a penále) vzniklých na základě zákona č. 589/1992 Sb. ve znění zákona č. 189/2006 Sb. dochází ke stavení promlčecí doby v případě nařízení exekuce, resp. po dobu běhu exekuce“, a

3) zda v případě, kdy dojde k zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu, že oprávněný neoznačil další majetek dlužníka, je splněna podmínka pro stavení běhu promlčecí doby stanovená v § 112 obč. zák., tedy řádné pokračování v řízení“.

Podle názoru povinného od okamžiku účinnosti zákona č. 189/2006 Sb. bylo stavení promlčecí doby „navázáno výhradně na řízení soudní (nalézací, resp. přezkumné), nikoliv na řízení vykonávací“. Dále dovolatel namítá, že zásadním předpokladem pro stavení běhu promlčecí doby je řádné pokračování v řízení. Jestliže však v posuzované věci bylo zjištěno, že předchozí vykonávací řízení bylo zastaveno proto, že oprávněný neoznačil majetek dlužníka, který má být výkonem rozhodnutí postižen, pak tato základní podmínka pro stavení promlčecí doby nebyla splněna. Protože dovolatel je přesvědčen, že obě pohledávky jsou promlčeny a že exekuce v tomto rozsahu měla být zastavena, navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání ve výroku II. odmítl, ve zbývajících částech zamítl.

Z odůvodnění:

Tříčlenný senát č. 20, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl při posouzení otázky, zda absenci výslovné zákonné (veřejnoprávní) úpravy – ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2008, tedy před jeho novelizací zákonem č. 189/2006 Sb., které neobsahovalo větu „Promlčecí doba neběží po dobu řízení u soudu“ – je nutno vykládat tak, že před 1. 1. 2009 ke stavení promlčecí doby dojít nemohlo, anebo zda je naopak namístě – za použití argumentu per analogiam legis – použít obecná

ustanovení, v daném případě tedy, kdy nejde o prekluzi, nýbrž o promlčení (viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 437/2009, uveřejněné v časopise Soudní judikatura pod č. 11/2000), ustanovení § 100 – 114 obč. zák. a tudíž i jeho ustanovení § 112, k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2011, sp. zn. [20 Cdo 2464/2009](#). Proto rozhodl o postoupení věci podle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud o dovolání rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (viz čl. II Přejídných ustanovení, bod 12, zákona č. 7/2009 Sb.) a po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem a že proti měnícímu výroku usnesení odvolacího soudu je dovolání přípustné podle § 238a odst. 1 písm. d), odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání v tomto rozsahu není důvodné; dovolání proti potvrzujícímu výroku usnesení odvolacího soudu pak není podle § 238a odst. 1 písm. d), odst. 2 ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. přípustné (viz níže). Ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. bylo sice dnem 31. 12. 2012 zrušeno nálezem Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. [Pl. ÚS 29/11](#), avšak podle nálezu téhož soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. [IV. ÚS 1572/11](#), zůstává pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 i nadále použitelné.

Jelikož vady podle § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a) a b), odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnosti), ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), k nimž je dovolací soud – je-li dovolání přípustné – povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.), namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, je předmětem dovolacího přezkumu závěr zaujatý odvolacím soudem v měnícím výroku, že vymáhaná pohledávka ve výši 1 341 168,92 Kč není promlčena, protože promlčecí doba po dobu trvání probíhajícího jiného vykonávacího řízení neběžela (viz otázka dovolatele: „Jaký je vztah mezi ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. ve vztahu k § 112 obč. zák.“), a že je tudíž návrh na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. nedůvodný.

Právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (práva hmotného i procesního), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (z podřazení skutkového stavu hypotéze normy vyvodil nesprávné závěry o právech a povinnostech účastníků).

Nejvyšší soud v citovaném usnesení ze dne 30. 5. 2011, sp. zn. [20 Cdo 2464/2009](#), uvedl: „Podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění účinném do 31. 12. 2008, se právo vymáhat pojistné promlčuje za deset let od právní moci platebního výměru, jímž bylo vyměřeno. Větou „Promlčecí doba neběží po dobu řízení u soudu“ bylo ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. doplněno až ustanovením článku XXI., bod 59, zákona č. 189/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o nemocenském pojištění, a to teprve s účinností od 1. 1. 2009 podle článku LXVIII. tohoto zákona (speciální přechodná ustanovení článku XXII. uvedeného zákona, vztahující se k zákonu č. 589/1992 Sb., se otázkou stavení promlčecí doby nezabývají). Z uvedeného plyne, že veřejnoprávní úprava (srov. ustanovení § 108 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, podle něhož pokud tento zákon nestanoví jinak, platí pro řízení ve věcech nemocenského pojištění a důchodového pojištění a pro řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti obecné předpisy o správním řízení) účinná ke dni právní moci exekučního titulu (dne 19. 7. 1996), od níž běží promlčecí doba, institut stavení této doby neznala.“

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu však má za to, že tento názor správný není a že naopak je namístě – za použití argumentace per analogiam legis – aplikace ustanovení § 112 ob. zák., přesněji řečeno jeho věty druhé.

V usnesení ze dne 13. 4. 2005, sp. zn. [21 Cdo 1940/2004](#), Nejvyšší soud při výkladu ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění (ve znění účinném do 30. 6. 2000), upravujícího promlčení obdobně jako ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2008, avšak s kratší – pětiletou promlčecí lhůtou, zdůraznil, že neupravuje-li právní předpis výslovně určitou skutkovou podstatu nebo ji upravuje jen neúplně, neznamená to, že takovouto neřešenou nebo neúplně řešenou situaci nelze vyložit; kromě toho vysvětlil, že argument per analogiam legis (analogie zákona) spočívá v tom, že se na skutkovou podstatu zákonem neřešenou vztáhne analogicky ustanovení zákona upravujícího skutkovou podstatu obdobnou. V návaznosti na uvedený výklad pak Nejvyšší soud uzavřel, že při neúplné úpravě promlčení v ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb. (ve znění účinném do 30. 6. 2000) je nutno aplikovat ustanovení § 100 – 114 obč. zák.

Uvedený závěr se uplatní i pro výklad obdobného ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2008, tedy v době před jeho novelizací zákonem č. 189/2006 Sb., který ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. doplnil o větu „Promlčecí doba neběží po dobu řízení u soudu“.

Dovolatelova námitka, že okamžikem účinnosti novely zákona č. 589/1992 Sb. zákonem č. 189/2006 Sb. „bylo stavení promlčecí doby navázáno výhradně na řízení soudní (nalézací, resp. přezkumné), nikoliv na řízení vykonávací, je nepřipadná. V souzené věci počala promlčecí doba pro „právo vymáhat pojistné“ běžet od právní moci exekučního titulu (výkazu nedoplatek ze dne 22. 11. 1996), tedy dnem 26. 11. 1996, a právě z tohoto důvodu nebyla možná aplikace ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění po novele zákonem č. 189/2006 Sb., tedy ve znění účinném od 1. 1. 2009, nýbrž namísto byla právě analogická aplikace § 112 obč. zák. Toto ustanovení výslovně stanoví, že uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí doba od tohoto uplatnění po dobu řízení neběží. To platí i o právu, které bylo pravomocně přiznáno a pro které byl u soudu nebo jiného příslušného orgánu navržen výkon rozhodnutí (k tomu srov. usnesení ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. [20 Cdo 2219/2005](#), uveřejněné v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. C 4426, v němž je výslovně formulována právní věta „ustanovení § 112, věty druhé, obč. zák. se vztahuje i na běh promlčecí doby k vymáhání práva na pojistné a penále na všeobecné zdravotní pojištění). Názor, že účinky § 112 obč. zák. má i návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, zastává i odborná literatura (viz Holub, M., Fiala, J., Bičovský, J.: Občanský zákoník. Poznámkové vydání s judikaturou a literaturou, 12. vydání, Linde Praha 2006, str. 151).

Důvodná není ani námitka dovolatele, že za řádné pokračování v řízení nelze považovat případ, kdy výkon rozhodnutí byl zastaven proto, že oprávněná neoznačila majetek dlužníka, který má být výkonem rozhodnutí postižen. Jak totiž plyne z připojeného spisu Okresního soudu Plzeň-město, resp. z dvou protokolů o bezvýslednosti soupisu, soupis ze dne 26. 4. 2000 nebyl vykonán proto, že soudní vykonavatel nebyl vpuštěn do bytu povinného, a soupis ze dne 25. 6. 2001 proto, že nebyly nalezeny postižitelné movité věci povinného. Tento druhý protokol obsahuje záznam vykonavatele, že všechny postižitelné movité věci byly sepsány pro předchozí pohledávky (proti povinnému bylo vedeno nejméně 11 dalších exekucí), takže předpokládaný výtěžek z případného prodeje nepostačí ani k pokrytí těchto pohledávek. Z označeného spisu dále vyplývá, že dne 27. 7. 2001 byla oprávněná soudem prvního stupně vyzvána, aby ve lhůtě jednoho měsíce označila místo, kde se nacházejí další postižitelné movité věci povinného, a dotázána, zda vzhledem k předchozímu šetření navrhuje zastavení řízení. Kromě toho byla poučena, že v případě, že soudu ve stanovené lhůtě takové místo nesdělí nebo nebudou-li ani na takto označeném místě sepsány žádné věci, soud výkon rozhodnutí

zastaví. Na tuto výzvu oprávněná dne 14. 8. 2001, tedy bez zbytečného odkladu, sdělila, že s ohledem na to, že povinný žádné postižitelné věci nemá, navrhuje zastavení výkonu. Ten pak skutečně byl usnesením soudu prvního stupně ze dne 21. 8. 2001, pravomocným dne 13. 9. 2001, zastaven.

Byl-li tedy výkon rozhodnutí zastaven sice formálně podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tedy k návrhu oprávněné, avšak pouze (a jedině) na základě sdělení soudu, že všechny movité věci povinného již byly sepsány ve prospěch dříve nařízených exekucí, nelze takový případ kvalifikovat jako nedostatek „řádného pokračování v zahájeném řízení“ ve smyslu ustanovení § 112 obč. zák.

Protože usnesení odvolacího soudu je v měnícím výroku správné, a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tak nebyl naplněn, Nejvyšší soud dovolání v části směřující proti tomuto výroku podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, odst. 6 o. s. ř. jako nedůvodné bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) zamítl.

Pokud jde o dovolání proti potvrzujícímu výroku usnesení odvolacího soudu, to je nepřípustné již proto, že v něm dovolatelem naznačená problematika vztahu § 18 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném 31. 12. 2008, k ustanovení § 112 obč. zák. vůbec řešena nebyla, takže napadené rozhodnutí na jejím posouzení nespočívá. V pořadí druhý titul, tedy výkaz nedoplatků ze dne 24. 7. 1998, jímž byl povinný zavázán k zaplacení částky 1 313 818,40 Kč, totiž nabyl vykonatelnosti dne 10. 8. 1998, takže návrh na nařízení exekuce podaný dne 25. 9. 2007 nutno považovat za včasný bez dalšího (aniž by tedy bylo nutno zabývat se otázkou stavení běhu promlčecí doby).

Protože vzhledem k výše uvedenému nelze dospět k závěru o zásadním právním významu napadeného rozhodnutí v potvrzujícím výroku, Nejvyšší soud dovolání v této části - aniž se zabýval dovolatelem předestřenou otázkou, jež se s ohledem na závěr uvedený v předchozím odstavci jeví nerelevantní - podle ustanovení § 243b odst. 5, § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.